

Mikroprocesory

6. Čítače / časovače a měření času

Stanislav Vítek Katedra radioelektroniky České vysoké učení technické v Praze

V předchozích přednáškách jsme viděli

- jak vypadá obecná struktura mikrokontroléru, periférie jsou připojeny ke sběrnicím
- práce s obecným vstupně výstupním obvodem
- princip a obsluha přerušení
- práce s registry
- spuštění a běh programu

Obsah přednášky

1. Zdroje času v mikroprocesorovém systému
2. Čítače / časovače
  - Komparační systém
  - PWM jako speciální případ komparace
  - Záchytný systém
3. SW metody měření času
4. Watchdog časovače
5. Speciální časovací obvody

Motivace a význam měření času

Čas jako klíčová veličina v řídicích systémech: určování polohy, synchronizace, řízení motorů, měření signálů.

Příklady:

- PWM → řízení výkonu motoru / LED jasu
- Input capture → měření otáček, doby letu signálu (ToF)
- Output compare → generování přesných impulzů (komunikace, synchronizace)
- Real-time → časové základny, watchdogy, plánování úloh v RTOS

Zároveň: téměř veškeré digitální systémy, které používáme, jsou synchronní, a zdroj hodinového signálu je nutný pro řízení všech dílčích částí systému.

1. Zdroje času v mikroprocesorovém systému

Interní a externí oscilátory

- HSI (High Speed Internal) - integrovaný RC, levný, nepřesný ($\pm 1-2\%$)
- HSE (High Speed External) - krystal, vyšší přesnost (typ. ± 30 ppm)
- LSI / LSE - nízkofrekvenční pro RTC, watchdog

Frekvenční násobiče a děliče

- PLL - zvyšuje frekvenci CPU i časovačů
- Přepínatelné prescalery pro AHB, APB1/2
- Stabilita, jitter, teplotní závislost

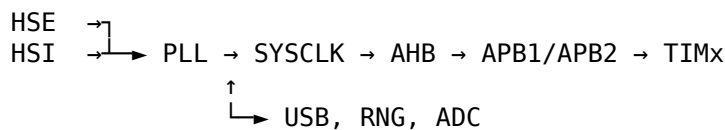
Pro metrologické aplikace → nutnost kalibrace, případně externí časová reference

Zdroje systémových hodin

Každý mikrokontrolér STM32 má několik možných zdrojů hodin:

Zdroj	Frekvence	Přesnost	Typické využití
HSI - High Speed Internal	8-16 MHz	$\pm 1-2\%$	Výchozí po resetu, bez krystalu
HSE - High Speed External	4-26 MHz	± 30 ppm	Přesné aplikace, USB, měření času
LSI - Low Speed Internal	~32 kHz	$\pm 5\%$	Watchdog, backup RTC
LSE - Low Speed External	32.768 kHz	± 20 ppm	RTC, nízkopříkonové časování
PLL - Phase-Locked Loop	násobí frekvenci	—	Vytváří systémový takt (SYSCLK)

Typická hierarchie hodinového systému

- **SYSCLK** — hlavní hodinový signál pro CPU (Cortex-M4)
- **AHB** — hlavní sběrnice (paměť, DMA, GPIO)
- **APB1, APB2** — periferní sběrnice (TIMy, UART, ADC, SPI atd.)
- **TIMxCLK** — odvozený signál pro časovače (z APB)

Rodina	STM32 F0	STM32 L0	STM32 F3	STM32 F4	STM32 F7
SYSCLK	48 MHz	32 MHz	72 MHz	168 MHz	216 MHz

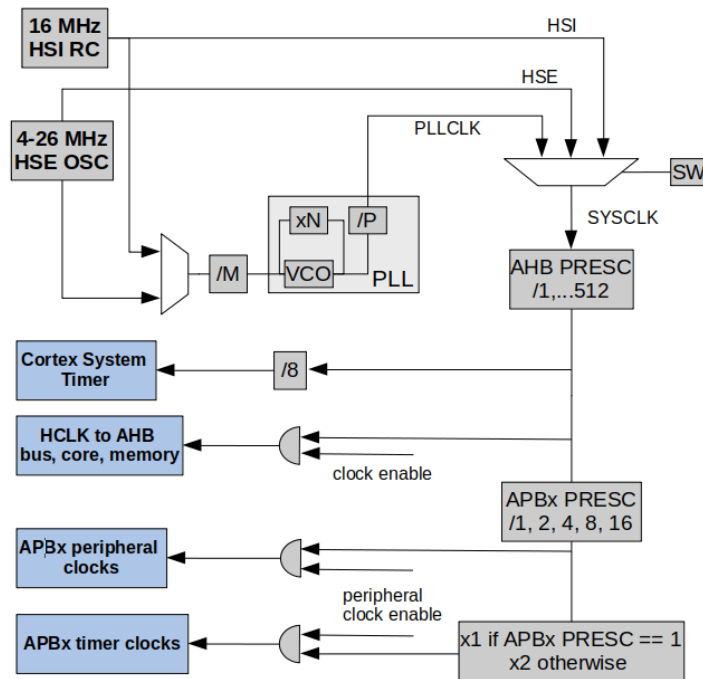

Figure 1: Zdroje hodin v mikroprocesoru

PLL - Phase Locked Loop

PLL násobí vstupní frekvenci (např. z HSE) na vysokou hodnotu pro CPU i periferie.

Základní rovnice:

$$f_{VCO} = \frac{f_{IN}}{PLL_M} \times PLL_N \quad f_{SYSCLK} = \frac{f_{VCO}}{PLL_P} \quad f_{USB} = \frac{f_{VCO}}{PLL_Q}$$

Příklad konfigurace (RCC_PLLCFGR, HSE = 8 MHz, SYSCLK = 168 MHz)

Parametr	Hodnota	Výpočet
PLL_M	8	8 MHz / 8 = 1 MHz
PLL_N	336	1 MHz × 336 = 336 MHz
PLL_P	2	336 / 2 = 168 MHz (SYSCLK)
PLL_Q	7	336 / 7 = 48 MHz (USB)

Příklad inicializace hodinového systému

```

1 // Zapnutí HSE a PLL, přepnutí na SYSCLK = 168 MHz
2 RCC->CR |= RCC_CR_HSEON;
3 while (!(RCC->CR & RCC_CR_HSERDY));
4
5 RCC->PLLCFGR = (8 << RCC_PLLCFGR_PLLM_Pos) |
6               (336 << RCC_PLLCFGR_PLLN_Pos) |

```

```

7         (2 << RCC_PLLCFGR_PLLP_Pos) |
8         RCC_PLLCFGR_PLLSRC_HSE;
9
10      RCC->CR |= RCC_CR_PLLON;
11      while (!(RCC->CR & RCC_CR_PLLRDY));
12
13      FLASH->ACR = FLASH_ACR_ICEN | FLASH_ACR_DCEN |
14                  FLASH_ACR_LATENCY_5WS;
15
16      RCC->CFGR |= RCC_CFGR_SW_PLL;

```

Děličky a větve pro periférie

Každá větev má vlastní děličku:

AHB Prescaler: CPU, paměť, DMA

- `RCC_CFGR.HPRE`, dělička: 1-512

APB1 Prescaler: `TIM2-7`, `USART2-5`, `I2C`

- `RCC_CFGR.PPRE1`, dělička: 1, 2, 4, 8, 16

APB2 Prescaler: `TIM1`, `TIM8`, `ADC`, `USART1`

- `RCC_CFGR.PPRE2`, dělička: 1, 2, 4, 8, 16

Speciální případ — frekvence časovačů (TIMxCLK)

Časovače mají speciální násobič, pokud běží na sběrnici `APB`, která je dělená.

Pokud je dělička `APB` $\neq 1$, pak je frekvence časovače dvojnásobkem frekvence sběrnice.

Příklad:

1. **APB1** - dělička 4

- `f_APB1 = 42 MHz`, `f_TIMxCLK = 84 MHz`

2. **APB2** - dělička 2

- `f_APB2 = 84 MHz`, `f_TIMxCLK = 168 MHz`

To je důvod, proč i při dělení sběrnice časovače běží „rychleji“

- potřebují vysoké rozlišení pro PWM a měření.

HSI kalibrace

Po resetu je `HSI` vždy výchozí zdroj systémových hodin.

Tovární kalibrace

`HSI` má v registru `RCC->ICSCR` (Internal Clock Source Calibration Register)

- pole `HSICAL[7:0]`, které obsahuje tovární kalibrační hodnotu (typicky ± 1 %).
- pole `HSITRIM[4:0]` umožňuje uživatelskou jemnou kalibraci (± 1 % rozsah).

```

1 RCC->ICSCR = (RCC->ICSCR & ~RCC_ICSCR_HSI TRIM_Msk) |
2   (16 << RCC_ICSCR_HSI TRIM_Pos);

```

HSI stabilita

Parametr	Typická hodnota	Komentář
Přesnost po kalibraci	±1 %	továrně měřená při 25 °C, 3.3 V
Teplotní drift	±0.1 % / 10 °C	při výrazném zahřátí až ±2 %
Napěťová závislost	±0.5 %	mezi 1.8-3.6 V
Start-up time	~100 µs	velmi rychlý náběh oproti krystalu

Kalibrace pomocí externího signálu:

S externím přesným zdrojem (např. z GPS nebo LSE) lze HSI dynamicky přeladit podle měření přes Timer input capture → tzv. software trimming.

Interní (HSI / LSI)

- Aktivují se nastavením `RCC->CR_HSION` nebo `RCC->CSR_LSION`.
- Startují velmi rychle (desítky µs), MCU může běžet téměř okamžitě po resetu.

Externí (HSE / LSE)

- Aktivují se bitovým polem `RCC->CR_HSEON` / `RCC->BDCR_LSEON`.
- Krystal potřebuje dobu náběhu typicky:
  - HSE: 0.5-5 ms (záleží na kapacitách, krystalu, teplotě)
  - LSE: až 500 ms (32 kHz krystal je pomalý)
- Po zapnutí je nutné počkat na příznak `RDY` (`HSERDY`, `LSERDY`).

Clock Security System (F4/F7) - pokud HSE ztratí synchronizaci, přepne na HSI (+ vyvolá NMI), aktivace: `RCC_CR_CSSON = 1`.

Kdy se jádro restartuje (Reset conditions)

1. **Power-on reset (POR)** - napájení se zvedne nad prah, `RCC_CSR_PORRSTF`
2. **Pin reset (NRST)** - reset tlačítko / pin, `RCC_CSR_PINRSTF`
3. **Software reset** - např. `NVIC_SystemReset()`, `RCC_CSR_SFTRSTF`
4. **Independent watchdog reset** - timeout IWDG, `RCC_CSR_IWDGRSTF`
5. **Window watchdog reset** - timeout WWDG, `RCC_CSR_WWDGRSTF`
6. **Brown-out reset** - pokles napětí pod mez `RCC_CSR_BORRSTF`
7. **Clock failure reset** - výpadek HSE oscilátoru, `RCC_CSR_CSSRSTF`

Po resetu se HSI znovu zapne a stane se SYSCLK. PLL, HSE, LSE se vypínají → je třeba je reinitializovat. Hodnoty registrů (kromě zálohové oblasti RTC) se vrací do výchozího stavu.

2. Čítače / časovače

Funkce a režimy čítače

Nejjednodušší režim čítače je prosté čítání nahoru, dolů nebo obousměrné interního nebo externího signálu s pevnou nebo proměnnou horní mezí.

Umožňuje čítat události, generovat časové intervaly (řízení, časová základna, RTOS).

Změna intervalu:

- Programovým přednastavením - problémy (viz dále)
- S obvodovým přednastavením
  - Po přetečení čítače
  - Po externí události.

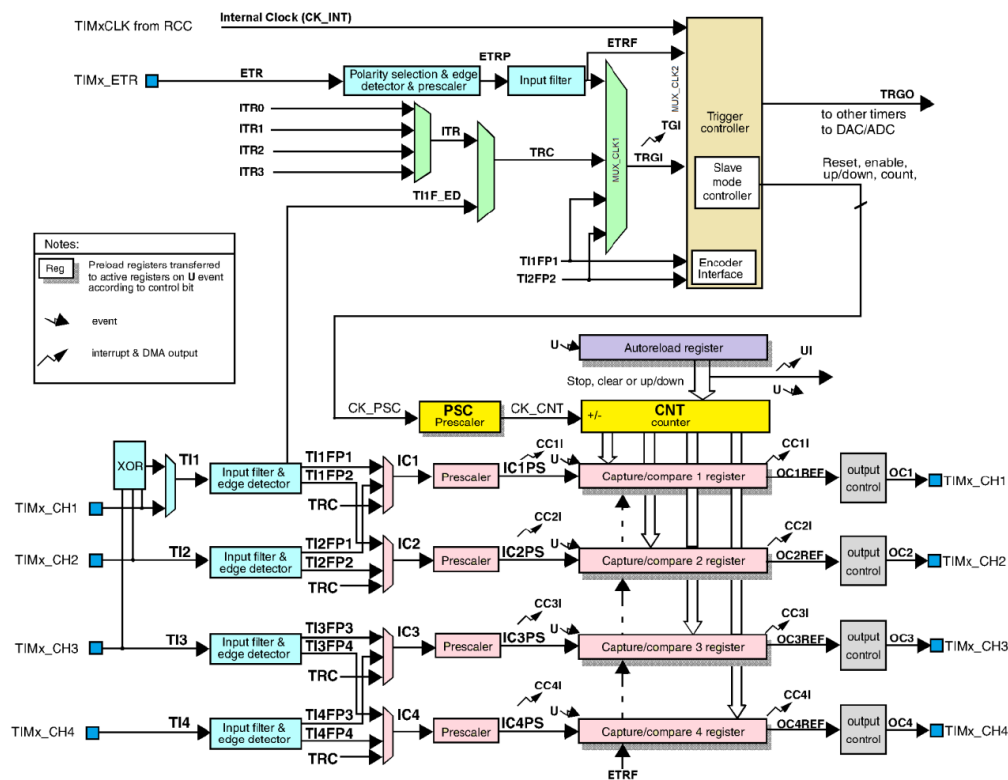

Figure 2: Blokové schéma čítače

Základní nastavení čítače - prescaler a interval

Aktivace časové základny TIM2 připojeného k APB1 proběhne zápisem do RCC

```
1 RCC->APB1ENR |= RCC_APB1ENR_TIM2EN;
```

Pro frekvenci f_{CNT} , s jako čítač běží, platí $f_{CNT} = \frac{f_{TIMxCLK}}{PSC+1}$

Za předpokladu, že frekvence hodin připojených k čítači je 84 MHz, následujícím nastavením prescaleru `PSC` získáme rozlišení čítače 1 μ s

```
1 TIM2->PSC = 84 - 1;
```

Nastavení intervalu čítače je pak provedeno registrem `ARR`, zde na 1 ms

```
1 TIM2->ARR = 1000;
```

Dosažení intervalu čítače

Defaultní hodnota `ARR` je `0xFFFF` pro 16b a `0xFFFF FFFF` pro 32b časovače.

- při vzestupném čítání dosáhne `CNT==ARR` → přetečení → `CNT=0`
- při sestupném čítání dosáhne `CNT==0` → podtečení → `CNT=ARR`

Při `CNT==ARR` dojde k signalizaci události **update event**

- v příslušném `SR` se nastaví bit `UIF` (Update Interrupt Flag)
- pokud je nastaven bit `UIE` v `TIMx_DIER`, vygeneruje se přerušení `TIMx_IRQn`

Většina časovačů má tzv. shadow registry:

- Preload registry pro `ARR`, `CCR`, někdy i `PSC`.
- Tyto hodnoty se nepřeklopí okamžitě, ale až při update eventu.

CR1 - Control Register 1

Uveden pouze výčet atributů základní funkcionality, ovládání pokročilých funkcí bude zmíněno u popisu těchto funkcí.

CEN (bit 0) - Start/stop čítače

```
1 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_CEN; // start  
2 TIM2->CR1 &= ~TIM_CR1_CEN; // stop
```

UDIS (bit 1) - Zakázání update Pokud je nastavený `UDIS = 1`, pak se:

- negenerují update eventy (`UEV`) a nenastavuje `UIF` (Update Interrupt Event) v `SR`
- neaktualizují preloadované registry (`ARR`, `PSC`)

Typické použití ARM časovače mají vnitřní pipeline, která zapisuje nové hodnoty pro `ARR`, `PSC` nebo `CCR` registry do jejich preload registrů, a to skutečných registrů se hodnota zkopíruje při update události. (Takže ke změně parametrů může dojít jindy, než je očekáváno.)

Bezpečná změna parametrů časovače:

- `UDIS = 1` → přepis registrů → `UDIS = 0` → update přes `UG`.

```

1 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_UDIS;      // Disable update events
2 TIM2->PSC = 83;                  // 84 - 1
3 TIM2->ARR = 999;
4 TIM2->CR1 &= ~TIM_CR1_UDIS;    // Enable updates
5 TIM2->EGR |= TIM_EGR_UG;       // Force update (manual reload)

```

Např. při řízení více motorů PWM je třeba, aby všechny kanály aktualizovaly hodnoty CCR v přesně daném okamžiku.

URS (bit 2) - Zdroj update Říká, kdy se generuje update event: 0 → z přetečení nebo SW zápisu do EGR (viz předchozí příklad) 1 → pouze z přetečení čítače

OPM (bit 3) - One Pulse Mode Po jednom cyklu (dosažení ARR nebo compare match) se čítač automaticky vypne.

- typické pro generování jednoho pulzu, např. v kombinaci s PWM.

DIR (bit 4) - Směr čítání Pouze u „up/down“ timerů (TIM2-5, TIM1-8). Základní timery (TIM6/7) jsou jen count-up. 0 → směrem nahoru (CNT++) 1 → směrem dolů (CNT--)

ARPE (bit 7) - Auto-reload preload Když je zapnutý, změna registru ARR se neaplikuje ihned po zápisu, ale až po dalším update eventu UEV.

Kombinace s bitem UDIS

ARPE	UDIS	Výsledek
1	0	ARR se aktualizuje při každém UEV (běžné použití)
1	1	ARR se <i>neaktualizuje vůbec</i> , dokud není znovu nepovolen update nebo není generován UG ručně
0	x	ARR se vždy přenesou ihned, bez ohledu na UDIS

SR - Status Register

Indikuje, co se stalo - přerušení, zachycení, přetečení atd.

UIF - Update interrupt flag, přetečení (CNT == ARR)

CC1IF..CC4IF - Capture/Compare flags, zachyceno / dosaženo

CC10F..CC40F - Overcapture flags, nové zachycení dřív, než jsi přečetl to staré

TIF - Trigger flag, u synchronizovaných timerů

Zatímco CCxIF se smažou přečtením, ostatní je nutné smazat zápisem 0 :

```
1 if (TIM2->SR & TIM_SR_UIF) { // test flagu
2   TIM2->SR &= ~TIM_SR_UIF; // clear flag
3   // obsluha přerušení
4 }
```

CCMRx - Capture/Compare Mode Register

Každý registr CCMR obsluhuje 2 kanály: CCMR1 → CH1 a CH2, CCMR2 → CH3 a CH4

Struktura (pro input capture mód) CC1S - výběr vstupu pro kanál 1

- 00 - output compare (PWM) 01 - vstup na pinu CH1
- 10 - vstup na pinu CH2 (cross-mapping) 11 - vstup pro synchronizaci

IC1PSC - prescaler vstupního signálu IC1F - filtr vstupu (debounce) CC2S - výběr vstupu pro kanál 2 IC2PSC - prescaler, zachytne 1., 2., 4. nebo 8. událost IC2F - vstupní filtr

CCER - Capture/Compare Enable Register

Určuje, které kanály jsou aktivní a na jakou hranu reagují.

CCxE Capture enable, 1 = kanál povolen

CCxP Polarity, 0 = vzestupná, 1 = sestupná hrana

CCxNE (jen advanced) - negovaný výstup

CCxNP druhá polarita pro komplementární výstup (jen advanced)

```
1 TIM2->CCER |= TIM_CCER_CC1E; // povolit capture
2 TIM2->CCER &= ~TIM_CCER_CC1P; // vzestupná hrana
3 TIM2->CCER |= TIM_CCER_CC2E;
4 TIM2->CCER |= TIM_CCER_CC2P; // sestupná hrana
```

CCRx - Capture/Compare Register

Aktuální naměřený čas (v Input Capture módu) nebo cílový čas (v Output Compare módu).

Každý kanál má svůj vlastní: CCR1, CCR2, CCR3, CCR4

Když při Input Capture timer detekuje hranu:

- obsah CNT (aktuální čítač) se zkopíruje do CCRx
- a nastaví se flag CCxIF v SR

Poté už si software může zaregistrovaný čas přečíst:

```

1 if (TIM2->SR & TIM_SR_CC1IF) {
2     uint32_t t1 = TIM2->CCR1;
3 }

```

Komparační systém

Komparační systém se skládá z jednoho nebo několika komparačních registrů, časovače a komparátorů, které indikují shodu obsahu registrů s časovačem. Systém může pracovat v konfiguraci PWM nebo v konfiguraci generování řídicích signálů.

Základní idea:

- Čítač CNT běží podle hodin f_{TIM} a porovnává se s hodnotou v registru CCRn .
- Když $CNT == CCRn$, generuje se Compare Match Event → může:
  - změnit výstupní pin (toggle, set, reset), podle režimu komparace
  - vyvolat přerušení,
  - spustit DMA přenos,
  - vytvořit interní synchronizační událost (např TRGO pro ADC).

Režimy komparace

Režim	OCxM kód	Chování při shodě $CNT = CCRx$
Frozen	000	Žádná akce
Active on match	001	Nastaví pin do 1
Inactive on match	010	Nastaví pin do 0
Toggle on match	011	Invertuje stav pinu
Force active/inactive	100/101	Trvale 1/0
PWM mode 1	110	Pin aktivní, dokud $CNT < CCRx$
PWM mode 2	111	Pin aktivní, dokud $CNT > CCRx$

Příklad - Generování pulzu pomocí One Pulse Mode (OPM)

One-Pulse Mode (OPM) generuje **jednorázový** puls definované délky. Po skončení se časovač automaticky zastaví.

Základní koncept:

- Časovač se spustí, běží do přetečení (CNT dosáhne ARR)
- Během běhu řídí výstup podle zvoleného compare režimu
- Po přetečení se **automaticky zastaví** (CEN = 0)

Varianta A - režim toggle on match

```

1 TIM2->PSC = 83;           // 1 MHz (1 μs tick)
2 TIM2->ARR = 10;          // délka periody
3 TIM2->CCR1 = 5;          // match po 5 hodinových cyklech
4
5 TIM2->CCMR1 = (3 << TIM_CCMR1_OC1M_Pos); // toggle on match

```

```

6 TIM2->CCER |= TIM_CCER_CC1E; // Povolení výstupu
7 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_OPM;    // One-Pulse Mode
8 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_CEN;    // Start

```

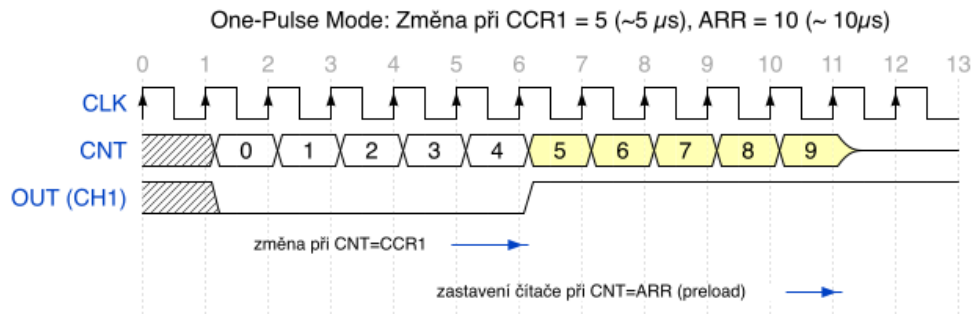

Figure 3: Změna polarity v režimu toggle on match

Po dosažení `ARR` v One Pulse Mode se čítač zastaví, výstup zůstane v posledním stavu (zde HIGH) a po restartu se invertuje.

Varianta B - PWM mode 1

```

1 // Inicializace (jen jednou)
2 TIM2->PSC = 83; // 1 MHz
3 TIM2->ARR = 10; // délka periody (11 taktů: 0-10)
4 TIM2->CCR1 = 5; // 50% duty cycle (HIGH po dobu 5 taktů)
5 TIM2->CCMR1 = (0b110 << TIM_CCMR1_OC1M_Pos); // PWM mode 1
6 TIM2->CCMR1 |= TIM_CCMR1_OC1PE; // Preload enable
7 TIM2->CCER |= TIM_CCER_CC1E; // Output enable
8 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_OPM; // One-Pulse Mode
9
10 // Pro každý nový puls:
11 TIM2->EGR |= TIM_EGR_UG; // Update event
12 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_CEN; // Start
13 // Časovač automaticky zastaví po ARR, výstup je HIGH po dobu CCR1

```

Jak to funguje:

- PWM mode 1: Výstup je HIGH když $CNT < CCR1$
- Update event nastaví $CNT = 0$ → výstup skočí na HIGH
- OPM zastaví čítač po přetečení → výstup skočí na LOW

Příklad - Generování pulzu pomocí dvou kanálů

Alternativní přístup:

- Použití dvou compare kanálů s rozdílnými časy pro vytvoření pulsu.
- Tato metoda generuje **dva samostatné výstupy** ($PA0=CH1$, $PA1=CH2$), které lze kombinovat externí logikou.

Princip

- **CH1 (PA0):** "Active on match" → nastaví výstup na HIGH při `CNT == CCR1`
- **CH2 (PA1):** "Inactive on match" → nastaví výstup na LOW při `CNT == CCR2`
- **Výsledek:** Puls o délce `CCR2 - CCR1`

Použití

- Řízení H-můstku, diferenciální signály, synchronizace s externí logikou.

Konfigurace

```
1 // GPIO konfigurace pro dva výstupy
2 GPIOA->MODER |= GPIO_MODER_MODE0_1 | GPIO_MODER_MODE1_1; // AF mode
3 GPIOA->AFR[0] |= (1 << 0) | (1 << 4); // AF1: TIM2_CH1, TIM2_CH2
4
5 // Timer konfigurace
6 TIM2->PSC = 83; // 1 MHz
7 TIM2->ARR = 100; // 100 µs perioda
8 TIM2->CCR1 = 10; // SET po 10 µs
9 TIM2->CCR2 = 30; // RESET po 30 µs → puls 20 µs
10
11 // Output Compare režimy
12 TIM2->CCMR1 = (0b001 << TIM_CCMR1_OC1M_Pos) // Active on match (CH1)
13 | (0b010 << TIM_CCMR1_OC2M_Pos); // Inactive on match (CH2)
14
15 TIM2->CCER = TIM_CCER_CC1E | TIM_CCER_CC2E; // Povolit oba výstupy
16 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_OPM; // One-Pulse Mode
17 TIM2->CR1 |= TIM_CR1_CEN; // Start
```

PWM jako speciální případ komparace

PWM režimu porovnává `CNT < CCRx`, délku pulzu na výstupu určuje poměr `CCRx / ARR`.

- `ARR` = perioda
- `CCR` = šířka pulzu
- PWM Mode 1: aktivní pro `CNT < CCR`, `OCxM = 110`
- PWM Mode 2: inverzní, aktivní pro `CNT > CCR`, `OCxM = 111`

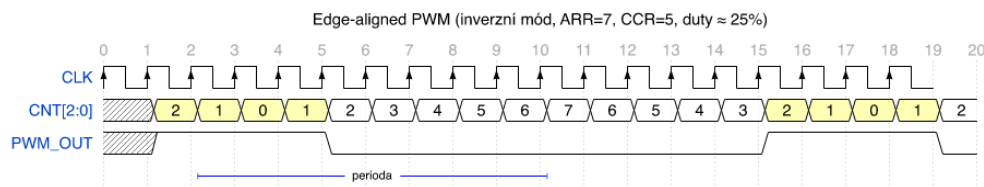

Figure 4: Příklad generování PWM signálu

Způsoby generování PWM

Způsob generování PWM ovlivňuje nastavní pole CMS (Center-aligned mode selection), umožňující tzv. center-aligned PWM, kde čítač běží nahoru i dolů a PWM je plynulejší.

00 - edge-aligned, klasické PWM 01 - center-aligned 1, match při směru nahoru 10 - center-aligned 2, match při směru dolů 11 - center-aligned 3, match při obou směrech

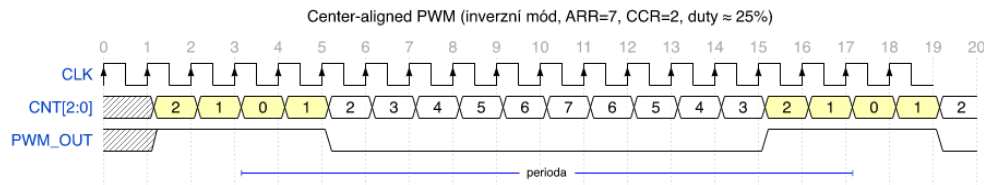

Figure 5: Časový diagram center-aligned PWM

Realizace edge-aligned PWM - TIM1, GPIOA8

Klíčová nastavení, rezervy v ošetření registrů, nastavení autoreload, atd. ###
Nastavení GPIO

```
1 // GPIOA8 jako alternativní funkci AF1 (TIM1_CH1)
2 GPIOA->MODER |= (GPIO_MODER_MODE8_1); // 10: Alternate function mode
3 GPIOA->AFR[1] |= (0x1U << GPIO_AFRH_AFSEL8_Pos); // AF1 = TIM1_CH1
```

Základní parametry časovače

```
1 TIM1->PSC = 0; // Prescaler = 0 (taktujeme z APB2)
2 TIM1->ARR = 7; // Auto-reload
3 TIM1->CCR1 = 5; // Compare → cca 25 %
4
5 TIM1->CR1 |= TIM_CR1_DIR; // DIR = 1 → čítá dolů
```

PWM mode 1 na CH1 a povolení výstupu

```
TIM1->CCMR1 |= (6U << TIM_CCMR1_OC1M_Pos); // 110: PWM mode 1
TIM1->CCMR1 |= TIM_CCMR1_OC1PE; // preload enable
```

```
TIM1->CCER |= TIM_CCER_CC1E;
```

TIM1 musí mít povolen výstup v registru BDTR

```
1 TIM1->BDTR |= TIM_BDTR_MOE;
```

Spuštění čítače

```
TIM1->EGR = TIM_EGR_UG; // vynutit update event
TIM1->CR1 |= TIM_CR1_CEN; // start
```

Center-aligned PWM

V center-aligned režimu čítač běží nahoru i dolů mezi 0 a ARR.

Komparátor CCRx překlápí výstup dvakrát za periodu

- jednou při vzestupné a jednou při sestupné hraně
- vytváří symetrické PWM kolem středu periody.

Efektivní frekvence PWM je poloviční oproti edge-aligned módu (protože perioda je dvojnásobná).

- minimalizuje spektrální rušení
- je to preferovaný režim pro řízení motorů.

Generování harmonického signálu PWM

Pomocí PWM můžeme vytvořit unipolární nebo bipolární harmonický nebo jiný signál.

Pro získání průběhu s únosným zkreslením je potřeba minimálně 40 period PWM do periody generovaného průběhu, realizace předpočítanou tabulkou hodnot CCR

```
1 #define PWM_STEPS 256
2 #define ARR_VALUE 1000
3
4 uint16_t sin_table[PWM_STEPS];
5
6 for (int i = 0; i < PWM_STEPS; i++) {
7     float angle = (2.0f * M_PI * i) / PWM_STEPS;
8     float s = (sinf(angle) + 1.0f) / 2.0f; // posun do 0-1
9     sin_table[i] = (uint16_t)(s * ARR_VALUE);
10 }
```

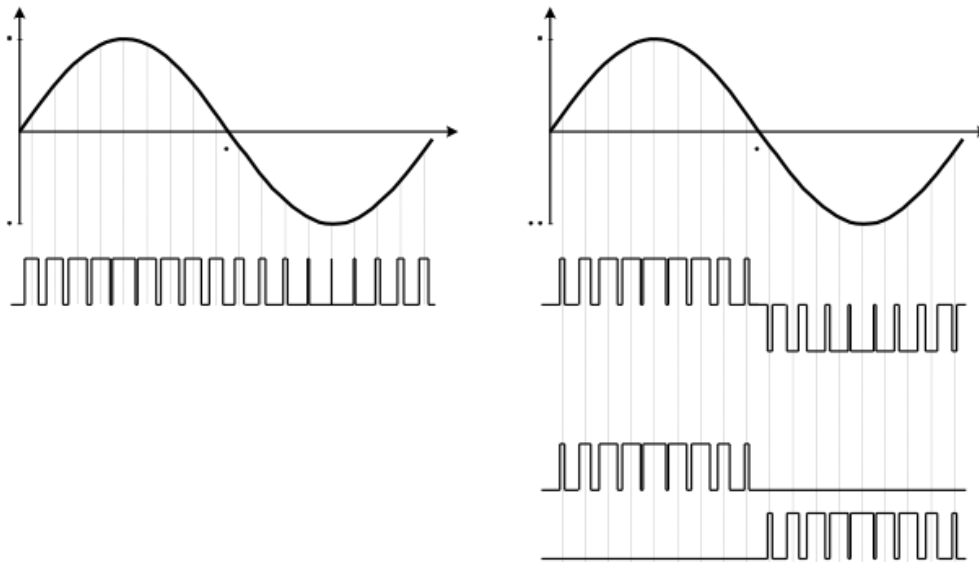

Figure 6: Generování harmonického signálu PWM

Specifika PWM pro řízení motorů

Pokročilé časovače (TIM1, TIM8) mají pro každý kanál i komplementární výstup (např. CH1 a CH1N).

- Každý pár řídí horní a dolní tranzistor v polovičním můstku.
- Aktivní logika je opačná - když $CH1 == 1 \rightarrow CH1N = 0$.

Když jsou párové spínací tranzistory v jedné větvi H-můstku, nikdy nesmějí být sepnuté současně — jinak by se napájecí napětí zkratovalo přímo na zem.

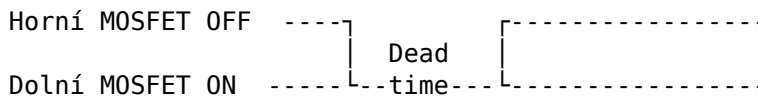
- při vypínání má tranzistor určitý čas zpoždění (toff),
- druhý tranzistor se mezitím už může začít zapínat (ton),
- a v této krátké době mohou být oba částečně vodivé → proudový zkrat, přehřátí, destrukce.

Řešení: vložit „mrtvý čas“

Advanced časovače dokáží automaticky mezi sepnutími horního a dolního tranzistoru vložit krátké zpoždění - dead-time, obvykle v rozmezí:

- 100 ns až 2 μ s, podle výkonové elektroniky,
- řízené v BDTR->DTG (Dead-Time Generator).

Tedy:

Během „mrtvého času“ jsou oba tranzistory vypnuté, takže proud teče diodami nebo přes motorovou indukčnost.

Prakticky na STM32

Nastavení přes registr BDTR:

- DTG určuje dead-time v násobcích časové základny timeru.
- Např. při $TIM1\_CLK = 84 \text{ MHz}$ a $DTG = 84 \rightarrow \text{dead-time} \approx 1 \mu\text{s}$.

Zjednodušeně:

```
1 Dead-time = DTG × t_timer
2
3 TIM1->BDTR |= (84U << TIM_BDTR_DTG_Pos); // 84 taktů deadtime
```

(když je $DTG < 128$, pro vyšší hodnoty se používají jiné prescalery)

Příklad - Komplementární PWM

```
1 // Nastavení časovače TIM1: PSC=0, ARR=999, CCR1=500
2 // PA8 → TIM1_CH1 (AF1)
3 GPIOA->MODER |= GPIO_MODER_MODE8_1;
4 GPIOA->AFR[1] |= (0x1U << GPIO_AFRH_AFSEL8_Pos);
5
6 // PB13 → TIM1_CH1N (AF1)
```

```

7  GPIOB->MODER |= GPIO_MODER_MODE13_1;
8  GPIOB->AFR[1] |= (0x1U << GPIO_AFRH_AFSEL13_Pos);
9
10 // PWM mode 1
11 TIM1->CCMR1 |= (6U << TIM_CCMR1_OC1M_Pos); // 110 = PWM mode 1
12
13 // Povolit výstupy CH1 a CH1N
14 TIM1->CCER |= TIM_CCER_CC1E | TIM_CCER_CC1NE;
15
16 // Nastavit dead-time a povolit hlavní výstup
17 TIM1->BDTR = (40U << TIM_BDTR_DTG_Pos) | TIM_BDTR_MOE;

```

Záchytný systém

Každý kanál časovače (`TIMx_CHy`) lze nastavit do režimu Input Capture.

Tento režim slouží k měření času mezi událostmi (např. mezi hranami vstupního signálu).

Princip:

1. Čítač běží z referenčního taktu (např. 84 MHz / prescaler).
2. Na vstupu (např. `PA0 = TIM2_CH1`) přichází signál.
3. Když se detekuje hrana (rising/falling nebo obojí), → hodnota `CNT` se uloží do registru `CCRx` .
4. Rozdíl mezi dvěma zachycenými hodnotami dává periodu signálu.

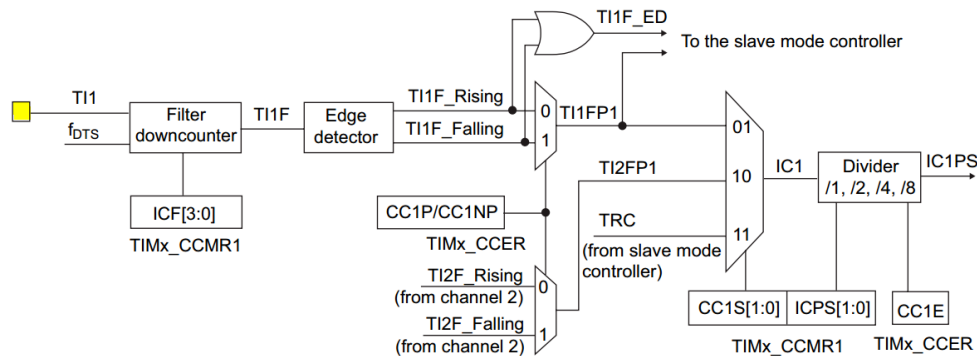

Figure 7: Blokové schéma zachytávacího systému

Výpočet periody a frekvence

Pokud známe takt časovače f_{TIM} a rozdíl mezi dvěma záchyty $\Delta = CCR_2 - CCR_1$

Pak

$$T_{signal} = \frac{\Delta}{f_{TIM}}, f_{signal} = \frac{f_{TIM}}{\Delta}$$

Pro měření periody pak můžeme použít následující uspořádání

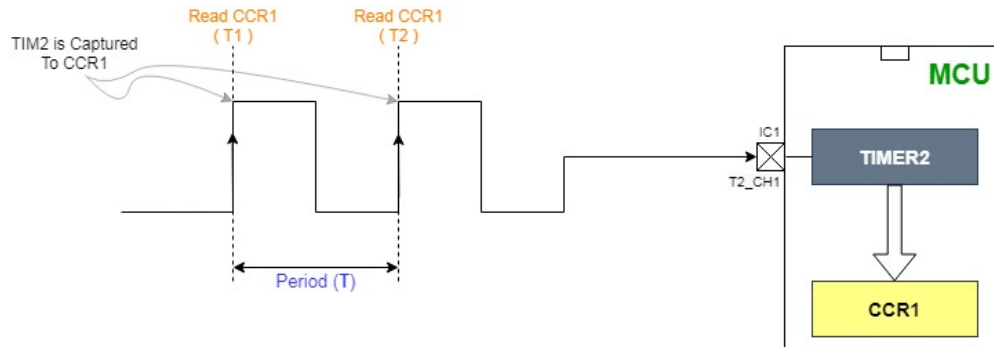

Figure 8: Princip měření délky periody

Registry pro záchytný systém na STM32F4

Registr	Význam
TIMx_CCMR1	Nastavení módu (Input Capture, filtrace, dělič)
TIMx_CCER	Aktivace kanálu a volba hrany
TIMx_CCRx	Zde se uloží zachycená hodnota
TIMx_SR	Signalizace události CCxIF
TIMx_CNT	Čítač, jehož hodnota se zachytává

Příklad - měření délky periody

Čítač CNT běží kontinuálně s frekvencí f_{TIM} . Při detekci hrany na vstupu se **aktuální hodnota CNT automaticky zkopíruje** do registru CCR1 a nastaví se flag CC1IF.

Měření periody:

1. Zachytit první hranu → $CCR1 = t_1$
2. Zachytit druhou hranu (další perioda) → $CCR1 = t_2$
3. Perioda: $T = \frac{t_2 - t_1}{f_{TIM}}$

Aktivace a konfigurace brány a časovače

```

1 // Aktivace GPIOA, TIM2
2 RCC->APB1ENR |= RCC_APB1ENR_TIM2EN;
3 RCC->AHB1ENR |= RCC_AHB1ENR_GPIOAEN;
4
5 // PA0 jako AF1 (TIM2_CH1)
6 GPIOA->MODER |= (2 << (0 * 2)); // AF mode
7 GPIOA->AFR[0] |= (1 << (0 * 4)); // AF1 = TIM2

```

Nastavení záchytného systému časovače TIM2

```

1 TIM2->PSC = 83; // 84 MHz / (83+1) = 1 MHz = 1 μs rozlišení
2 TIM2->CCMR1 = TIM_CCMR1_CC1S_0; // CC1S = 01 → CC1 mapován na TI1 (vstup)
3 TIM2->CCER = TIM_CCER_CC1E; // Povolit capture na kanálu 1

```

```

4 // CC1P = 0 (default) → vzestupná hrana
5 TIM2->CR1 = TIM_CR1_CEN; // Spustit čítač
6
7 // výpočet
8 while (!(TIM2->SR & TIM_SR_CC1IF)); // čekej na zachycení (CC1IF)
9 uint32_t first = TIM2->CCR1;
10 TIM2->SR &= ~TIM_SR_CC1IF;
11
12 while (!(TIM2->SR & TIM_SR_CC1IF));
13 uint32_t second = TIM2->CCR1;
14 TIM2->SR &= ~TIM_SR_CC1IF;
15
16 uint32_t delta = second - first; // perioda signálu v μs (při PSC=83)
17 float freq = 1e6 / delta; // frekvence v Hz

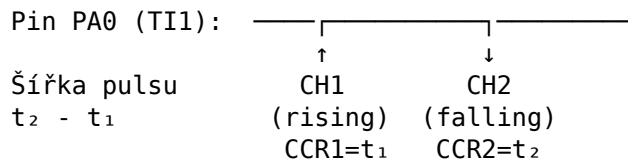
```

Poznámky:

- Čekání na zachycení může uvíznout, pokud signál nepřichází → v produkčním kódu přidat timeout
- Kontrolovat flag `CC10F` (overcapture) pro detekci ztracených dat při rychlém signálu

Příklad - měření délky pulsu

Pro měření jsou použity **dva capture kanály na stejný vstupní pin** - jeden pro vzestupnou hranu, druhý pro sestupnou. Rozdíl časů = šířka pulsu.

Konfigurace, GPIO a časovač stejně jako v předchozím příkladu

```

1 // CH1 → vzestupná hrana, CH2 → sestupná hrana (oba na TI1)
2 TIM2->CCMR1 = TIM_CCMR1_CC1S_0 // CH1 mapován na TI1
3 | TIM_CCMR1_CC2S_1; // CH2 mapován na TI1
4
5 TIM2->CCER = TIM_CCER_CC1E // CH1 enable, rising edge (CC1P=0)
6 | TIM_CCER_CC2E // CH2 enable
7 | TIM_CCER_CC2P; // CH2 falling edge (CC2P=1)
8
9 TIM2->CR1 = TIM_CR1_CEN; // Start

```

Měření pulsu

```

1 uint32_t measure_pulse_width_us(void) {
2     uint32_t t1, t2;
3
4     // Čekej na vzestupnou hranu
5     while (!(TIM2->SR & TIM_SR_CC1IF));
6     t1 = TIM2->CCR1;
7     TIM2->SR &= ~TIM_SR_CC1IF;
8
9     // Čekej na sestupnou hranu
10    while (!(TIM2->SR & TIM_SR_CC2IF));

```

```

11     t2 = TIM2->CCR2;
12     TIM2->SR &= ~TIM_SR_CC2IF;
13
14     // Výpočet šířky (TIM2 je 32-bit, default ARR = 0xFFFFFFFF)
15     if (t2 >= t1) {
16         return (t2 - t1); // Běžný případ
17     } else {
18         return (0xFFFFFFFF - t1 + t2 + 1); // Přetečení čítače
19     }
20 }

```

Poznámka: Přetečení nastane jen při pulsech delších než ~71 minut (při 1 MHz).

Vlastnosti a limity zachytávacího systému

1. Rozlišení a minimální měřitelná délka pulzu

Minimální rozlišitelný časový rozdíl je dán frekvencí časovače:

- 84 MHz časovač → rozlišení 11,9 ns
- 1 MHz časovač → rozlišení 1 μs

Pokud přijde puls široký 500 ns a timer běží jen na 1 MHz (1 μs tick):

- Časovač vidí 0 nebo 1 tick → velká kvantizační chyba nebo úplně ztracený puls.
- Řešení: zvýšit takt časovače, případně použít rychlejší čítač (např. TIM1, TIM8) připojený na APB2.

2. Rychlá sekvence pulsů (příliš krátká perioda)

Pokud přichází impulsy rychleji, než se stihne:

- zpracovat přerušení,
- nebo přečíst CCR registr,

→ nový záchyt přepíše starý, než ho SW stihne načíst.

STM32 sice má flag CCx0F (Capture Overflow Flag), ale pokud přerušení nestihá, je měření ztraceno

Řešení:

- Použít DMA, které přenáší hodnoty CCR přímo do RAM.
- Nebo použít přerušení pouze každých N pulsů (počítat mezery statisticky).
- Případně využít Trigger controller (ETR) pro synchronizaci s jiným časovačem.

3. Puls delší než perioda čítače (přetečení)

Když časovač přeteče mezi dvěma záchyty, pak $CCR2 < CCR1$ Rozdíl je třeba korekčně přepočítat přes přetečení.

$$\Delta = (CCR2 - CCR1 + ARR + 1) \bmod (ARR + 1)$$

Příklad Timer 16bit → max hodnota 65 535 Takt 1 MHz → přeteče každých 65 ms Pokud perioda signálu > 65 ms (tj. < 15 Hz) → přetečení je nevyhnutelné.

Řešení:

- Použít větší prescaler nebo 32bitový timer (TIM2 , TIM5).
- Nebo zachytávat i přetečení (UIF flag) a zahrnout ho do výpočtu.

4. Zpoždění mezi hraniční detekcí a záchytem

Zachycení probíhá hardwarově synchronně s vnitřním taktem, → ale ne okamžitě s hranou - je tam 1-2 cykly latence.

Tzn. pokud se měří velmi krátké intervaly (např. v řádu desítek ns), → každý kanál může mít malou, ale konzistentní offsetovou chybu.

Řešení:

- Kalibrace: změření referenčního puls a odečtení offsetu.
- Při měření poměru střídý (rising-falling) se chyba často vyruší.

5. Puls s rušením nebo zákmit

Input Capture umí použít digitální filtr (ICF bity v CCMR1). Rušený signál (Hallova sonda) může způsobit falešnou hranu → úplně chybný výsledek.

Řešení: Nastavit filtr nebo zpracovávat více zachycení a průměrovat. O filtraci více později.

6. Sdílení pinů a synchronizace

U STM32 mohou být piny pro zachytávací režim multiplexované (např. PA0 - TIM2_CH1 nebo WKUP). Nevhodná konfigurace GPIO (pull-up/pull-down) může způsobit trvalou log. 1 → žádné zachycení.

Řešení: Testovat pomocí TIMx->CNT čítače v běhu, jestli se skutečně mění CCR .

Kaskádování časovačů

Každý timer v STM32 má spouštěcí a synchronizační vstup TRGI a výstup TRGO .

Pomocí těchto signálů lze časovače propojit tak, aby jeden řídil druhý.

Typicky:

TIMx -> TRGO → TIMy -> TRGI

Tedy:

- Master TIMx generuje spouštěcí událost (update, compare match, apod.)
- Slave TIMy reaguje na ni podle svého nastavení v registru SMCR (Slave Mode Control Register)

Důležité registry

Každý TIMx má Slave Mode Control Register (SMCR), kde se dá nakonfigurovat, co se má stát při detekci triggeru (interního nebo externího).

SMCR.SMS

- Určuje režim slave časovače (např. Reset, Gated, Trigger, External clock)

SMCR.TS

- Zdroj triggerovacího signálu (např. ITR0 = TIM1_TRG0 , ITR1 = TIM2_TRG0 , ...)

CR2.MMS

- Určuje, co master vysílá na výstupu TRG0 (např. update event, compare event, output reference, ...)

Možné režimy kaskádování

1. Reset Mode

SMS = 100 - Slave timer se vynuluje při každém triggeru z masteru. → vhodné pro generování „vnořených“ časových oken (např. měření period signálu).

1 TIM2 (master) → update event → reset TIM3 (slave)

2. Gated Mode

SMS = 101 - Slave běží jen když je aktivní signál TRGI. → využívá se např. pro měření délky pulzu.

1 TRGI = HIGH → čítač běží
2 TRGI = LOW → čítač stojí

3. Trigger Mode

SMS = 110 - Slave se spustí jedním impulsem z masteru (poté běží samostatně). → např. spuštění několika PWM časovačů současně.

4. External clock mode

TRGI se použije jako taktovací signál čítače. → umožňuje vytvořit delší periodu (např. master přeteče → slave se inkrementuje).

Typicky:

1 TIM2 overflow → TIM3++

Příklad - nulování čítače s prvním pulsem

Chci, aby první příchod pulsu (např. z externího čidla) vynuloval čítač — tedy, aby čítač začal měřit relativně od něj.

1. V registru SMCR nastavím:

- SMS = 100 (Reset mode)
- TS = 101 (např. TI1FP1 jako trigger source)

2. V CCMR1 povolím capture na kanálu 1, a případně nastavím filtr IC1F.

3. Výsledek:

- Každý příchod pulsu na CH1 (pokud splní filtr) → CNT = 0
- PWM, měření doby nebo input capture pak běží synchronně s tímto resetem.

Příklad - prodloužení periody

Chci mít velmi pomalé PWM (~1 Hz), ale nechci použít velký prescaler.

1. Nastavím TIM2 (master):

- běží rychleji, např. 10 kHz
- každým overflowem generuje TRGO

2. Nastavím TIM3 (slave):

- SMS = 111 (External Clock Mode 1)
- TS = ITR1 (TIM2_TRGO)
- čítač TIM3 inkrementuje každým přetečením TIM2

→ výsledný efekt: TIM3 běží jako 16bit čítač s krokem 10 kHz, tj. efektivní perioda až stovky sekund, bez ztráty rozlišení.

Digitální filtr (ICxF)

V STM32F4 (a obecně u většiny ARM timerů) má každý input capture kanál (CHx) možnost aktivovat digitální filtr pro vstupní signál.

Účelem je odfiltrovat krátké zákmity nebo rušení na vstupním pinu (např. z enkodéru nebo při galvanickém oddělení optočlenem).

Bez filtru by se totiž na vstupu mohla: **(a)** zachytit falešná hrana, **(b)** resetovat čítač dřív než má, **(c)** nebo vygenerovat několik capture událostí místo jedné.

Každý filtr má dva parametry:

- vzorkovací frekvenci (jak rychle sleduje vstup),
- počet po sobě jdoucích shodných vzorků, které musí mít stejnou úroveň, aby to uznal jako platnou hranu.

Reprezentace v registru:

V registru CCMRx (Capture/Compare Mode Register) jsou 4 bity ICxF[3:0].

Každá kombinace (0-15) odpovídá určitému filtračnímu času, tedy délce pulzu, kterou musí vstup udržet stabilní, aby byl uznán.

ICxF	Popis	Efektivní filtr
0b0000	filtr vypnut	reaguje okamžitě
0b0001-0b0011	2/4 vzorky, fDTS	mírné zpoždění
0b0100-0b0111	8 vzorků při fDTS/2 až /8	filtruje rušení v řádu ns-μs
0b1000-0b1111	16 vzorků při fDTS/32 až /128	velmi silný filtr (pomalejší reakce)

Praktický příklad

Řekněme, že timer běží na 84 MHz → perioda = 11,9 ns. Pokud nastavíš:

```
1 IC1F = 0b1110 // 8 vzorků, f_DTS = fCK_INT / 32
```

→ vzorkovací frekvence je $84 \text{ MHz} / 32 = 2,625 \text{ MHz}$ → perioda vzorku $\approx 381 \text{ ns}$ → 8 vzorků musí být stejných → vstup musí být stabilní $\sim 3 \mu\text{s}$, aby byl považován za platný.

To znamená, že:

- krátké zákmity (např. 100 ns) se ignorují,
- ale reálný signál s periodou $10 \mu\text{s}$ se už zachytí normálně.

3. Softwarové měření času v embedded systémech

Motivace

V mnoha aplikacích:

- je potřeba změřit dobu trvání události, interval nebo zpoždění,
- ale není k dispozici volný HW časovač (TIM),
- nebo je nutné měřit s rozlišením menším než 1 μ s, tedy s přístupem přímo k jádru CPU.

Příklady:

- odhad spotřeby funkcí v běhu (profiling),
- softwarový timeout,
- přesné řízení časování při bitbanguingu,
- validace ISR latence.

Základní softwarové metody

1. Zpoždění pomocí smyčky

Nejjednodušší, ale nejméně přesné.

```
1 void delay_cycles(uint32_t n) {
2     while(n-->0) {
3         __NOP(); // nebo prázdná smyčka
4     }
5 }
```

OK Jednoduché, nezabírá HW. X Silně závislé na optimalizaci překladače a frekvenci CPU. X Blokující — CPU nic jiného nedělá.

Vhodné pouze pro hrubé ladění nebo časování při fixním taktu.

2. Odměrování podle systémového ticku

Pokud běží SysTick (typicky 1 ms), lze měřit čas v ms.

```
1 volatile uint32_t ms_ticks = 0;
2
3 void SysTick_Handler(void) {
4     ms_ticks++;
5 }
6
7 uint32_t millis(void) {
8     return ms_ticks;
9 }
10
11 void delay_ms(uint32_t t) {
12     uint32_t start = millis();
13     while ((millis() - start) < t);
14 }
```

Inicializace SysTicku

```
1 #include "stm32f4xx.h"
2
3 void SysTick_Init(void)
4 {
5     // SysTick běží z jádrového taktu (např. 84 MHz)
6     SysTick->LOAD = 0xFFFFFF; // max hodnota (24 bitů)
7     SysTick->VAL = 0; // reset čítače
8     SysTick->CTRL = SysTick_CTRL_CLKSOURCE_Msk // clock = CPU clock
9                 | SysTick_CTRL_ENABLE_Msk; // povolit čítač
10 }
```

OK Stabilní, pokud systém běží s fixním taktom. OK Integrovatelné do běžného firmware. X Rozlišení omezeno periody SysTicku. X Měření krátkých intervalů (<1 ms) není přesné.

3. Použití DWT (Data Watchpoint and Trace Unit)

DWT je součást Cortex-M3/M4/M7 jader, a obsahuje cyklový čítač (CYCCNT), který měří přímo počet taktů CPU od povolení.

Inicializace DWT

```
1 #include "core_cm4.h"
2
3 void DWT_Init(void) {
4     CoreDebug->DEMCR |= CoreDebug_DEMCR_TRCENA_Msk; // povolit trace
5     DWT->CYCCNT = 0;
6     DWT->CTRL |= DWT_CTRL_CYCCNTENA_Msk; // spustit čítač
7 }
```

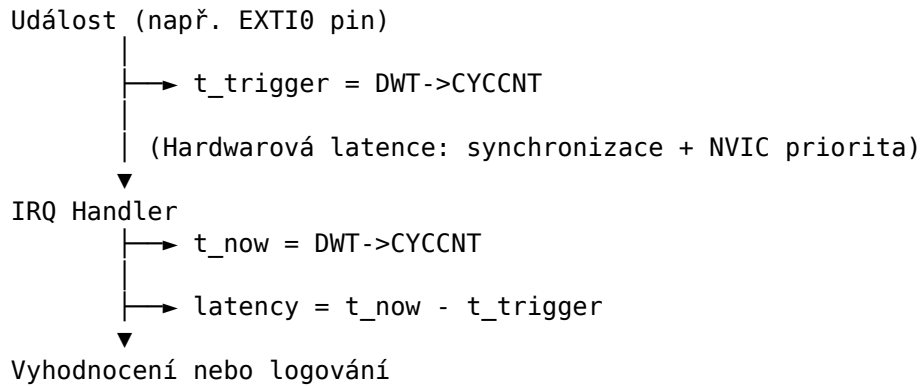
Měření intervalu

```
1 uint32_t DWT_GetCycles(void) {
2     return DWT->CYCCNT;
3 }
4
5 float measure_function(void (*fn)(void)) {
6     uint32_t start = DWT_GetCycles();
7     fn();
8     uint32_t end = DWT_GetCycles();
9     return (float)(end - start) / SystemCoreClock; // v sekundách
10 }
```

OK Rozlišení - 1 cyklus CPU (např. 11.9 ns při 84 MHz) OK Přesnost - Prakticky ideální, běží v taktu jádra OK Energetická náročnost - Nízká, jednotka DWT běží i v debug módu X Omezení - DWT může být zablokováno v některých low-end MCU (např. F0)

Příklad - měření latence ISR

1. V okamžiku události se zaznamená čas vzniku - `t_trigger`.
2. V ISR se změří aktuální `t_now` hodnota čítače `DWT->CYCCNT`.
3. Rozdíl `t_now - t_trigger` udává latenci v taktech jádra.

Nastavení DWT čítače

```

1 // Povolit DWT a cyklový čítač
2 CoreDebug->DEMCR |= CoreDebug_DEMCR_TRCENA_Msk;
3 DWT->CYCCNT = 0;
4 DWT->CTRL |= DWT_CTRL_CYCCNTENA_Msk;
  
```

Simulace události

```

1 volatile uint32_t t_trigger = 0;
2 volatile uint32_t latency = 0;
3
4 void trigger_event(void) {
5     // Simulace události (např. externí hrana)
6     t_trigger = DWT->CYCCNT;
7     EXTI->SWIER |= EXTI_SWIER_SWIER0; // Softwarově vyvolané přerušení
8 }
  
```

Obsluha přerušení s měřením

```

1 void EXTI0_IRQHandler(void) {
2     uint32_t t_now = DWT->CYCCNT;
3     latency = t_now - t_trigger; // počet taktů mezi triggerem a IRQ
4
5     // Vyčištění příznaku přerušení
6     EXTI->PR = EXTI_PR_PR0;
7 }
  
```

Při čisté externí události (např. pin EXTI) se dá `t_trigger` zaznamenat např. pomocí:

- přerušení z jiného kanálu stejného signálu,
- nebo v simulaci — generováním SW přerušení.

Při reálném hardwarovém měření lze signál přivést na osciloskop a porovnat s momentem, kdy MCU vyvolá GPIO v handleru.

4. Watchdog časovače

Co je watchdog timer?

Watchdog timer (WDT) je hardwarový časovač, který slouží jako **bezpečnostní mechanismus** pro detekci a obnovu ze softwarových chyb.

Princip činnosti

1. Watchdog běží nezávisle na hlavním programu
2. Software musí periodicky “krmit” (resetovat) watchdog
3. Pokud software watchdog nenakrmí včas → **reset MCU**

Typické příčiny selhání softwaru

- Nekonečná smyčka
- Deadlock (uváznutí)
- Přetečení zásobníku
- Poškození paměti
- Chyba v přerušení

Proč používat watchdog?

Spolehlivost embedded systémů

- Embedded zařízení často běží bez dozoru (remote IoT, průmyslové aplikace)
- Restart je lepší než zamrzlý systém
- Watchdog poskytuje **poslední linii obrany**

Typické scénáře použití

- IoT senzory v terénu
- Průmyslové řídicí systémy
- Automobilová elektronika
- Medicínské přístroje
- Spotřební elektronika

Typy watchdog timerů v STM32

STM32 mikrokontroléry obsahují dva typy watchdog timerů:

Vlastnost	IWDG	WWDG
Název	Independent Watchdog	Window Watchdog
Zdroj hodin	LSI (~32 kHz)	APB1 (PCLK1)
Nezávislost	Plně nezávislý	Závisí na APB1
Aktivita v sleep	Běží i ve Stop/Standby	Zastaví se
Časové okno	Ne (jen timeout)	Ano (min + max)
Early warning	Ne	Ano (EWI)

IWDG - Nezávislý Watchdog

- Používá svůj vlastní, **nezávislý interní nízkorychlostní oscilátor** LSI (typicky 32 kHz)
- Zůstává aktivní i v režimech spánku (Stop, Standby) – pokud není zakázán
- Jedná se o **12bitový čítač s odpočítáváním** (down-counter)
- Reset nastane, pokud čítač dosáhne hodnoty 0x000

Klíčová výhoda

Nezávislost na systémových hodinách → watchdog funguje i při selhání hlavního oscilátoru

Základní omezení

IWDG kontroluje pouze to, zda aplikace stále běží a aktualizuje čítač. **Nedokáže detekovat**, že se aplikace zacyklila v nekonečné, ale rychlé smyčce, která čítač aktualizuje příliš často.

IWDG - registry

Registr	Název	Funkce
IWDG_KR	Key Register	Ovládání watchdogu (start, reload, unlock)
IWDG_PR	Prescaler Register	Nastavení předděličky (0-7)
IWDG_RLR	Reload Register	Hodnota pro reload (12-bit)
IWDG_SR	Status Register	Příznaky busy (PVU, RVU)

Klíčové hodnoty pro IWDG_KR

- 0x5555 - Unlock (povolení zápisu do PR a RLR)
- 0xAAAA - Reload (nakrmení watchdogu)
- 0xCCCC - Start (spuštění watchdogu)

IWDG - výpočet timeoutu

Timeout watchdogu se vypočítá podle vzorce:

$$T_{out} = \frac{1}{f_{LSI}} \times 2^{PR+2} \times (RL + 1)$$

Kde:

- $f_{LSI} \approx 32000$ Hz (interní LSI oscilátor)
- PR = hodnota prescaleru (0-7)
- RL = hodnota reload registru (0-4095)

Příklad

Pro $PR = 4$ (dělička 64) a $RL = 500$:

$$T_{out} = \frac{1}{32000} \times 64 \times 501 \approx 1.003 \text{ s}$$

IWDG - rozsah timeout hodnot

Prescaler (PR)	Dělička	Min timeout	Max timeout
0	/4	0.125 ms	512 ms
1	/8	0.25 ms	1.024 s
2	/16	0.5 ms	2.048 s
3	/32	1 ms	4.096 s
4	/64	2 ms	8.192 s
5	/128	4 ms	16.384 s
6	/256	8 ms	32.768 s
7	/256	8 ms	32.768 s

Poznámka: Hodnoty jsou přibližné, LSI má toleranci $\pm 5\%$

IWDG - inicializace

Cílem je nastavit IWDG na timeout přibližně 500 ms.

```
1 void IWDG_Init(void) {
2     // 1. Povolení zápisu do registrů (Write Access)
3     IWDG->KR = 0x5555;
4
5     // 2. Nastavení pre-scaleru (děličky) na /32
6     // Dělička /32 je PR[2:0] = 0x03
7     IWDG->PR = 0x03;
8
9     // 3. Nastavení hodnoty pro reload – 500
10    // IWDG_RLR (Reload Register) – 12 bitů
11    IWDG->RLR = 500;
12
13    // 4. Počkat na aktualizaci registrů (busy flag)
14    while (IWDG->SR & (IWDG_SR_PVU | IWDG_SR_RVU));
15
16    // 5. Start Watchdogu
17    IWDG->KR = 0xCCCC;
18 }
```

IWDG - použití

```
1 void IWDG_Feed(void) {
2     // Reload čítače - klíčová hodnota 0xAAAA
3     IWDG->KR = 0xAAAA;
4 }
5
6 // Příklad použití v hlavní smyčce
7 int main(void) {
8     SystemInit();
9     IWDG_Init();
10
11    while(1) {
12        // Hlavní kód aplikace
13        ProcessSensors();
14        HandleCommunication();
15        UpdateDisplay();
16 }
```

```

17     // Na konci každé iterace reload watchdogu
18     IWDG_Feed();
19 }
20 }

```

IWDG - best practices

Kde krmit watchdog

- OK V hlavní smyčce po dokončení všech kritických operací
- OK V RTOS: dedikovaný watchdog task s nejnižší prioritou
- X V přerušení (ISR) - skryje problémy v hlavním kódu
- X V timer callback - nedetekuje zamrznutí hlavní smyčky

Doporučení

```

1 // Správně: krmení až po úspěšném průchodu všemi moduly
2 if (SensorOK && CommOK && SystemOK) {
3     IWDG_Feed();
4 }
5
6 // Špatně: bezpodmínečné krmení
7 IWDG_Feed(); // Nedetekuje částečné selhání

```

WWDG - Okénkový Watchdog

WWDG vyžaduje reload čítače v rámci přesně definovaného časového okna.

- Používá hodiny periférií (APB1 / PCLK1)
- **Zastaví se** v režimech spánku (Stop, Standby)
- 7bitový čítač (T[6:0]), hodnoty 0x40 až 0x7F
- Reset nastane při:
  - Reload **příliš brzy** (hodnota čítače > okno W)
  - Reload **příliš pozdě** (čítač dosáhl 0x3F)

Klíčová výhoda

Early Wakeup Interrupt (EWI) - přerušení před resetem umožňuje uložit kritická data

WWDG - princip časového okna

WWDG - registry

Registr	Název	Funkce
WWDG_CR	Control Register	Čítač T[6:0] + aktivace WDGA
WWDG_CFR	Configuration Register	Okno W[6:0] + dělička + EWI
WWDG_SR	Status Register	Příznak EWIF

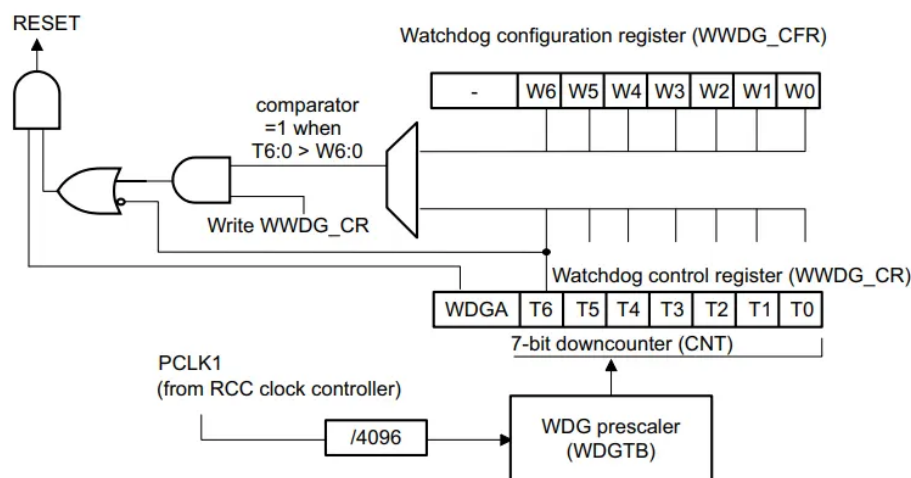

Figure 9: Registry okénkového watchdogu

WWDG_CR (Control Register)

- Bit 7 (WDGA): Aktivace watchdogu (1 = enabled)
- Bits 6:0 (T): Hodnota čítače (0x40-0x7F platné)

WWDG_CFR (Configuration Register)

- Bit 9 (EWI): Early Wakeup Interrupt enable
- Bits 8:7 (WDGTB): Prescaler (00=/1, 01=/2, 10=/4, 11=/8)
- Bits 6:0 (W): Hodnota okna

WWDG - výpočet timeoutu

$$T_{timeout} = \frac{1}{f_{PCLK1}} \times 4096 \times 2^{WDGTB} \times (T[5:0] + 1)$$

Příklad

Pro $f_{PCLK1} = 42 \text{ MHz}$, $WDGTB = 3$ (dělička 8), $T = 0x7F$ (127):

$$T_{timeout} = \frac{1}{42000000} \times 4096 \times 8 \times 64 \approx 49.9 \text{ ms}$$

Časové okno

- **Minimální čas** (příliš brzy): určen hodnotou W
- **Maximální čas** (příliš pozdě): určen hodnotou T při startu

WWDG - inicializace

```
1 #define WWDG_PRESCALER 0x03 // Dělička /8
2 #define WWDG_WINDOW 80 // Okno W = 80
3 #define WWDG_COUNTER 0x7F // Počáteční hodnota = 127
4
5 void WWDG_Init(void) {
6     // 1. Povolení hodin pro WWDG
7     RCC->APB1ENR |= RCC_APB1ENR_WWDGEN;
8
9     // 2. Konfigurace: Dělička a Hodnota Okna
10    WWDG->CFR = (WWDG_PRESCALER << 7) | WWDG_WINDOW;
11
12    // 3. Volitelné: Povolení EWI přerušení
13    // WWDG->CFR |= WWDG_CFR_EWI;
14    // NVIC_EnableIRQ(WWDG_IRQn);
15
16    // 4. Start WWDG (nastavení čítače + aktivace)
17    WWDG->CR = WWDG_COUNTER | WWDG_CR_WDGA;
18 }
```

WWDG - použití

```
1 void WWDG_Feed(void) {
2     // Reload čítače - musí být v okně!
3     // Hodnota musí být > 0x3F a <= aktuální čítač
4     WWDG->CR = WWDG_COUNTER | WWDG_CR_WDGA;
5 }
6
7 // Příklad: kontrola, zda jsme v okně
8 void WWDG_SafeFeed(void) {
9     uint8_t counter = WWDG->CR & 0x7F;
10
11    // Krmit pouze pokud jsme v okně (counter <= W)
12    if (counter <= WWDG_WINDOW && counter > 0x3F) {
13        WWDG->CR = WWDG_COUNTER | WWDG_CR_WDGA;
14    }
15 }
```

WWDG - Early Wakeup Interrupt (EWI)

EWI umožňuje provést kritické operace těsně před resetem.

```
1 void WWDG_IRQHandler(void) {
2     // Vymazat příznak přerušení
3     WWDG->SR &= ~WWDG_SR_EWIF;
4
5     // Poslední šance - uložit kritická data!
6     SaveCriticalDataToBackupRAM();
7     LogErrorState();
8
9     // Můžeme zkusit nakrmit WWDG (pokud to má smysl)
10    // WWDG_Feed();
11
12    // Nebo nechat proběhnout reset...
13 }
14
```

```

15 void WWDG_Init_WithEWI(void) {
16     RCC->APB1ENR |= RCC_APB1ENR_WWDGEN;
17     WWDG->CFR = (WWDG_PRESCALER << 7) | WWDG_WINDOW | WWDG_CFR_EWI;
18     NVIC_EnableIRQ(WWDG_IRQn);
19     WWDG->CR = WWDG_COUNTER | WWDG_CR_WDGA;
20 }

```

Kdy použít který watchdog?

Scénář	Doporučení
Low-power aplikace (Stop/Standby)	IWDG - běží nezávisle
Detekce příliš rychlého kódu	WWDG - okénkový režim
Potřeba varování před resetem	WWDG - EW1 přerušení
Nezávislost na systémových hodinách	IWDG - vlastní LSI
Přesné časování	WWDG - APB1 hodiny
Maximální spolehlivost	Oba - kombinace

Kombinace obou watchdogů

```

1 // IWDG: dlouhý timeout, detekce zamrznutí
2 // WWDG: krátký timeout, detekce timing anomálií
3 IWDG_Init(2000); // 2 sekundy
4 WWDG_Init(50); // 50 ms okno

```

Typické chyby při použití watchdogů

X Krmení v přerušení

```

1 void TIM2_IRQHandler(void) {
2     IWDG_Feed(); // ŠPATNĚ! Skryje problémy v main()
3 }

```

X Příliš dlouhý timeout

```

1 IWDG->RLR = 4095; // 32+ sekund - příliš dlouho na detekci

```

X Krmení bez kontroly stavu systému

```

1 while(1) {
2     DoSomething();
3     IWDG_Feed(); // Krmí i když DoSomething() selhalo
4 }

```

5. Speciální časovací obvody

TPU - Time Processing Unit (NXP/Freescale)

TPU je samostatný, mikroprogramovatelný periferní procesor určený k přesnému řízení časově kritických úloh. Vznikl v době, kdy klasické MCU měly slabé časovače — TPU odlehčuje CPU tím, že zvládá všechny časové operace autonomně.

→ Používá se hlavně u MCU z řad MPC56xx, MPC57xx (PowerPC architektura) nebo S32K.

TPU nepočítá čas přímo, ale provádí mikroprogramové rutiny reagující na časové události:

- Každý kanál má časový komparátor.
- Při dosažení určitého času se vyvolá mikroinstrukční sekvence (uložená v TPU ROM).
- Ta může změnit výstupní pin, zapsat data do RAM, přepočítat novou periodu atd.
- CPU nemusí vůbec zasahovat - vše běží deterministicky.

Mikroinstrukce TPU / eTPU - přehled

TPU (a ještě více eTPU) má vlastní mikroinstrukční procesor - 24bitové (TPU) nebo 32bitové (eTPU) instrukce. Tyto instrukce se nekompilují klasickým překladačem C, ale pomocí speciálního assembleru nebo překladače NXP (např. eTPU2+ Development Toolchain od NXP nebo 3rd-party jako AshWare).

Typ	Popis	Příklad
LD / ST	Načtení / uložení dat z Channel RAM nebo parametrů	LD A, P
CMP / BRA	Podmíněné větvení (branch)	CMP A, B; BRA GT, label
ADD / SUB / AND / OR	Aritmetika a logika	ADD A, #1
MOV / CLR / SET	Manipulace s registry	SET FLAG0
OC / IC	Nastavení compare/capture události	OC ON, MATCH_A
WAIT / LINK	Čekání na událost nebo volání další rutiny	WAIT MATCH_A
UPDATE	Aktualizace výstupu (např. PWM)	UPDATE MATCH_B
END	Ukončení běhu kanálu do další události	END

Příklad eTPU mikroprogramu

```
1 ; PERIOD    - PWM period
2 ; DUTY     - PWM high time
3 ; STATE    - 0=low, 1=high
4
5 ENTRY:
6   LD  A, TCR1          ; načti aktuální čas
7   ADD A, PERIOD        ; spočítej čas konce periody
8   ST  A, MATCH_B      ; nastav compare B (konec periody)
9
10  LD  A, TCR1
11  ADD A, DUTY          ; spočítej čas přechodu high→low
12  ST  A, MATCH_A      ; nastav compare A (přepnutí)
13
14  SET  OUTPUT_HIGH     ; začni PWM v HIGH
15  WAIT MATCH_A        ; čekej na konec HIGH fáze
16  SET  OUTPUT_LOW     ; přepni výstup LOW
```

```
17 | WAIT MATCH_B      ; čekej na konec periody  
18 | LINK ENTRY       ; začni znovu
```